

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	ΣΕΛΙΔΑ 1.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	ΣΕΛΙΔΑ 2.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	ΣΕΛΙΔΑ 4.
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο</u> :	
1.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.....	ΣΕΛΙΔΑ 8.
1.1.1 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ.....	ΣΕΛΙΔΑ 9.
1.1.2 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ – ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕ ΑΛΛΑ ΚΤΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ.....	ΣΕΛΙΔΑ 11.
1.1.2.1. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ.....	ΣΕΛΙΔΑ 11.
1.1.2.2. ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕ ΑΛΛΑ ΚΤΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ.....	ΣΕΛΙΔΑ 14.
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ.....	ΣΕΛΙΔΑ 16.
1.2.1. ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΔΟ ΤΩΝ ΕΤΩΝ. ΤΑ ΚΤΙΡΙΑ 1,2,3,4.....	ΣΕΛΙΔΑ 19.
1.3 ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	ΣΕΛΙΔΑ 22.
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο</u> :	
2.1 ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ 1,2,3,4.....	ΣΕΛΙΔΑ 24.
2.2 ΣΧΕΔΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ.....	ΣΕΛΙΔΑ 27.
2.3 ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΑΛΛΟΙ.....	ΣΕΛΙΔΑ 27.
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	ΣΕΛΙΔΑ 29.
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	ΣΕΛΙΔΑ 30.
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το θέμα που επιλέξαμε για την πτυχιακή μας εργασία είναι η παρουσίαση μιας πρότασης ανάπλασης των προσφυγικών πολυκατοικιών της λεωφόρου Αλεξάνδρας με σκοπό την επαναχρησιμοποίηση τους ως φοιτητική εστία.

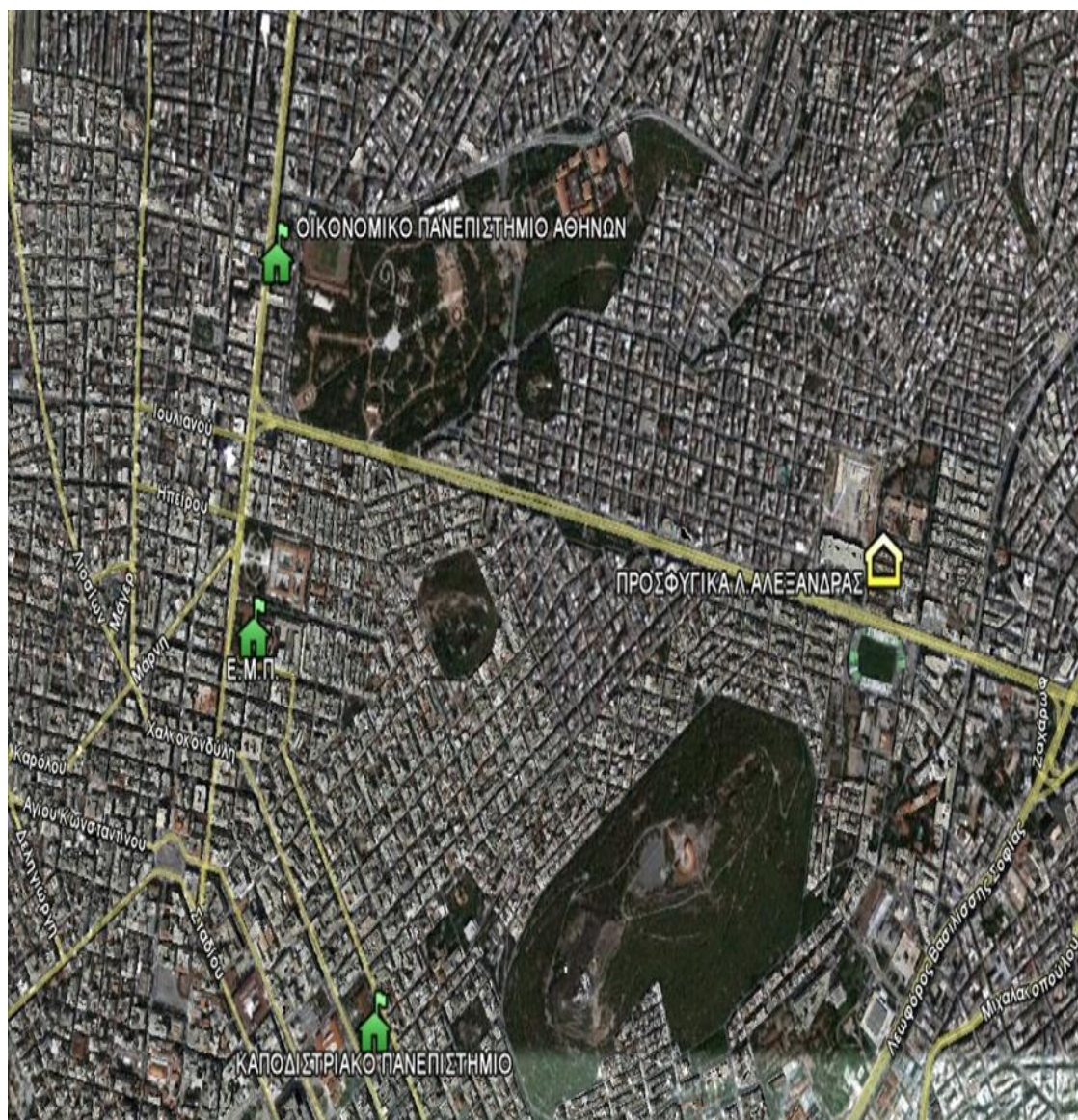
Όντας φοιτητές και εμείς οι ίδιοι, γνωρίζουμε καλά την δύσκολη κατάσταση που επικρατεί με το θέμα των φοιτητικών εστιών στην Αθήνα. Ο αριθμός των φοιτητών που εξυπηρετούνται από τις φοιτητικές εστίες είναι πολύ μικρός, με αποτέλεσμα ο μεγαλύτερος όγκος φοιτητών να είναι ουσιαστικά αναγκασμένος να καταβάλουν ένα, δίδου ευκαταφρόνητο, ποσό μηνιαίως για την στέγασή τους και μόνο. Έτσι λοιπόν το “πρόβλημα” των φοιτητικών εστιών είναι ένα θέμα που μας αφορά άμεσα και μας κέντρισε το ενδιαφέρον να ασχοληθούμε με αυτό στην πτυχιακή μας εργασία.

Η επιλογή, όμως, των προσφυγικών πολυκατοικιών της λεωφόρου Αλεξάνδρας δεν είναι τυχαία. Οι πολυκατοικίες αυτές όχι μόνο βρίσκονται σε κεντρικό σημείο της Αθήνας, και πολύ κοντά σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα όπως το Πολυτεχνείο, η Ανώτατη Οικονομικών και Σχολή Εμπορικών Επιστημών (όπως φαίνεται στο χάρτη 1), αλλά βρίσκονται και πλησίον μέσων μαζικής μεταφοράς (λεωφορεία, τρόλεϊ, μετρό). Έτσι λοιπόν μπορεί να διευκολυνθεί και η μετακίνηση των φοιτητών.

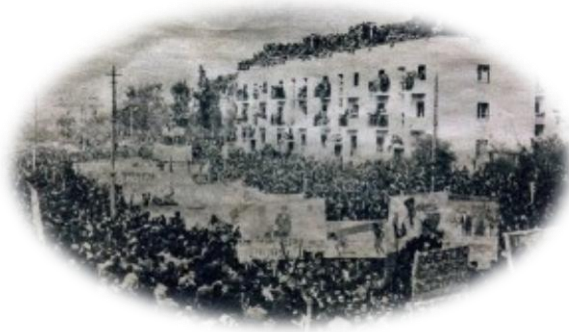
Τέλος πιστεύουμε πως η επανάχρηση των προσφυγικών κατοικιών της λεωφόρου Αλεξάνδρας θα συμβάλει αφενός στην διατήρηση των κτιρίων αυτών, που αποτελούν κομμάτι της σύγχρονης ιστορίας της Αθήνας και δείγμα σύγχρονης αρχιτεκτονικής της δεκαετίας του 1930, και αφετέρου θα δώσει μια νέα και συνάμα αναζωογονητική πνοή στο αδίκως εγκαταλελειμμένο αυτό κομμάτι της Αθήνας.

Εικόνα 1.ΤΟ ΠΡΩΤΟ, ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΜΕ ΤΗΝ ΛΕΩΦΟΡΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ, ΚΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΦΑΝΕΡΩΝΕΙ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΛΗΨΗ.

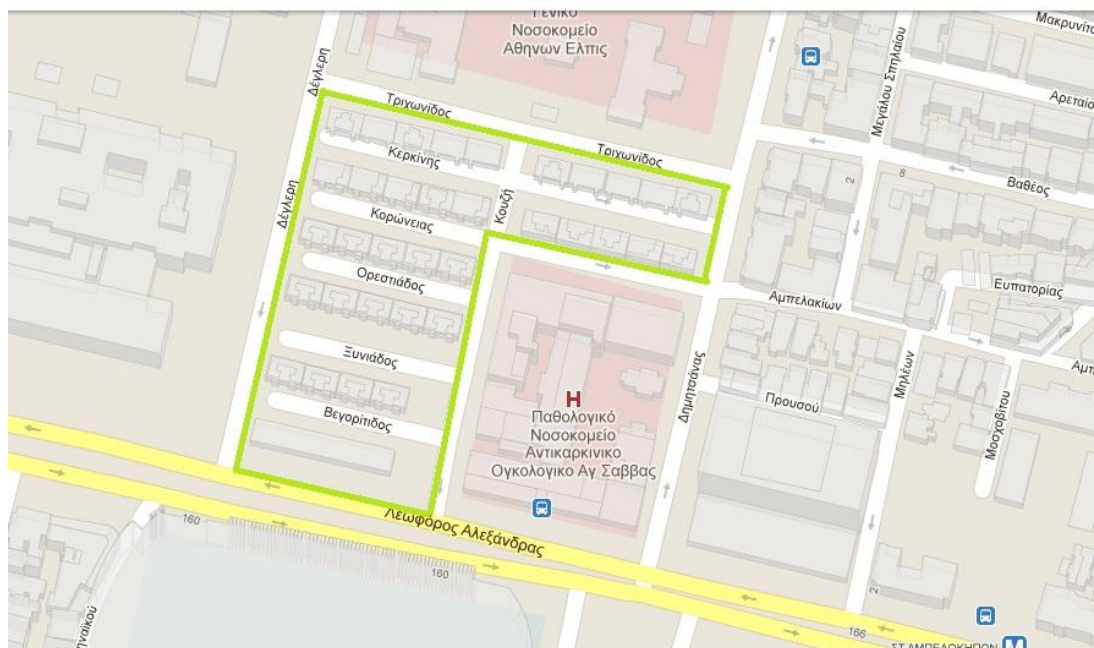
ΧΑΡΤΗΣ 1: ΜΕΣΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΚΑΘΕ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΑ 2 ΧΑΜ.

Εικόνα 2.ΑΠΟ ΤΑ ΔΑΚΕΜΒΡΙΑΝΑ ΤΟΥ 1944.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανοικοδόμηση των προσφυγικών πολυκατοικιών της Λεωφόρου Αλεξάνδρας ξεκίνησε το 1933 και αποπερατώθηκε το 1935, με σκοπό να στεγαστούν οι χιλιάδες πρόσφυγες που είχαν έρθει στην Ελλάδα το 1922 (καταστροφή της Σμύρνης, 13-17 Σεπτεμβρίου 1922). Οι προσφυγικές πολυκατοικίες περικλείονται από τις οδούς Βεγορίτιδος, Ξυνιάδος, Ορεστιάδος, Δεγλήρη, Τριχωνίδος, Δημητσάνας, Κορώνειας, Κούζη και βέβαια, τη Λεωφόρο Αλεξάνδρας (όπως φαίνεται στο χάρτη 2). Την επιμέλεια των σχεδίων των τεσσάρων πολυκατοικιών στο βάθος είχε αναλάβει ο αρχιτέκτονας Κίμων Λάσκαρης (1905-1978), και των τεσσάρων πρώτων ο αρχιτέκτονας Δημήτριος Κυριακός (1881-1971). Αγοράστηκαν αποκλειστικά από πρόσφυγες και για 30 χρόνια η κοινωνική ζωή στην περιοχή ήταν έντονη.

ΧΑΡΤΗΣ 2: ΟΙ ΟΔΟΙ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΥΝ ΤΙΣ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΦΑΙΝΟΝΤΑΙ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΘΩΣ ΕΠΙΣΗΣ ΚΑΙ Η ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα τέσσερα κτίρια του Κ.Λάσκαρη, στο βάθος (5,6,7,8 όπως φαίνονται στο τοπογραφικό διάγραμμα) είναι προγενέστερα, ενώ τα υπόλοιπα τέσσερα, του Δ.Κυριακού, (1,2,3,4 όπως φαίνονται στο τοπογραφικό διάγραμμα) χτίστηκαν αργότερα, στο τμήμα του οικοπέδου που προοριζόταν για χώρο πρασίνου, προκειμένου να στεγαστούν παραπάνω οικογένειες προσφύγων.

«Πρόκειται για το αποτέλεσμα της δράσης ενός κρατικού μηχανισμού οργανωμένης δόμησης, που συστάθηκε για πρώτη φορά, στο πλαίσιο ενός ευρύτερου σχεδίου προκειμένου να στεγαστούν οι μυριάδες προσφύγων από τη Μικρά Ασία και τον Πόντο, που είχαν κατακλύσει το λεκανοπέδιο της Αθήνας (αλλά και όλη την Ελλάδα), να στεγαστούν οικογένειες προσφύγων που είχαν ξεριζωθεί από τον τόπο τους, τη γενέτειρά τους. Για το λόγο αυτό προκρίθηκε η ανέγερση 228 διαμερισμάτων, κατανεμημένων σε οκτώ πολυκατοικίες που διατάσσονταν επάλληλα μεταξύ τους και παράλληλα προς την Λεωφόρο Αλεξάνδρας.

Αυστηρά ωφελμιστικά κτίρια, στη γραμμή του γερμανικού φονξιοναλισμού, απλά παραλληλεπίπεδα κατασκευασμένα με πλάκες οπλισμένου σκυροδέματος και επιχρισμένη λιθοδομή, "χωρίς ίχνος διακόσμησης ή άλλης παραχώρησης σε πλαστικές αναζητήσεις".

Η μόνη διακόσμηση που συλλαμβάνει σήμερα ο φακός στα γερασμένα αυτά κτίρια, είναι προϊόν της έκτοτε ιστορικής διαδρομής του τόπου: Τα ίχνη από τις σφαίρες των Δεκεμβριανών του 1944 στους τοίχους και τα πολύχρωμα υφάσματα απλωμένα στους μικρούς πανομοιότυπους εξώστες»¹.

Χαρακτηρίζεται ως πολύτιμη νησίδα ιστορικής μνήμης για την κατοίκηση και συγκαταλέγεται στα σημαντικότερα (για την Ελλάδα) αρχιτεκτονικά έργα του 20^{ου} αιώνα.

Με το πέρασμα των χρόνων, όμως, 'τα προσφυγικά' αρχίζουν να ερημώνουν, και τα σενάρια για την τύχη τους να πυκνώνουν και να εναλλάσσονται διαρκώς. Οι κρατικοί φορείς, από τη δεκαετία του 1960, προτείνουν το γκρέμισμα των πολυκατοικιών και την αξιοποίηση της περιοχής. Από την άλλη, οι ιδιοκτήτες επιθυμούν την μετατροπή-αξιοποίηση των 228 διαμερισμάτων.

1.Αρχείο νεοτέρων μνημείων-προσφυγικές πολυκατοικίες διαδικτυο(www.eie.gr).

Ο αγώνας για την διατήρηση των πολυκατοικιών, από την πλευρά των ιδιοκτητών, μαζί με πολλούς υποστηρικτές τους (σύλλογος αρχιτεκτόνων, καθηγητές, επιστήμονες, δημοσιογράφους, δικηγόρους κλπ), είναι μεγάλος, με αποτέλεσμα την Πέμπτη 27 Νοεμβρίου του 2008, (48 περίπου χρόνια μετά τις πρώτες προτάσεις για κατεδάφιση), το σύνολο των οκτώ προσφυγικών πολυκατοικιών κηρύσσεται Μνημείο στην Ολότητά του από το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων με επικεφαλής τον πρόεδρό του, και γενικό γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού κ. Θεόδωρο Δραβίλλα, μηχανικό ηλεκτρολόγο του ΕΜΠ. Πρέπει να σημειωθεί ότι το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων σε παλαιότερη συνεδρίασή του (Νοέμβριος 2003) είχε κηρύξει διατηρητέα μόνο δύο από τα κτίρια του συγκροτήματος, για να δίνουν το στίγμα μιας ολόκληρης εποχής και να αποτελούν το τυπικό δείγμα μοντέρνας αρχιτεκτονικής. Η απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού το 2008 "έσωσε", θα μπορούσαμε να πούμε, και τις υπόλοιπες έξι πολυκατοικίες.

Εν συνεχεία, το Φεβρουάριο του 2009, ο τότε Υπουργός Πολιτισμού Αντώνης Σαμαράς, επικύρωσε την απόφαση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων της 27^{ης} Νοεμβρίου 2008 χαρακτηρισμού ως μνημείων των προσφυγικών πολυκατοικιών της Λεωφόρου Αλεξάνδρας.

Παρόλα αυτά όμως, περνώντας σήμερα από το σημείο αυτό της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, με μια ματιά, μπορεί κανείς να καταλάβει ότι το «παλιό κτήμα Αμπελοκήπων», όπως ονομαζόταν η περιοχή πριν την ανέγερση των 8 (οχτώ) πολυκατοικιών, έχει επέλθει σε μια κατάσταση έως και αξιοθρήνητη, αφού τα σημάδια της αδιαφορίας, όλων των παραγόντων οι οποίοι μπορούν να έχουν τον λόγο της αξιοποίησης τους, είναι εμφανή. Η ανάγκη, λοιπόν, της αξιοποίησης – επανάχρησης των 8 κτιρίων είναι επιτακτική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Η περιοχή των Αμπελοκήπων, στην Λεωφόρο Αλεξάνδρας, που οικοδομήθηκαν οι 8 προσφυγικές πολυκατοικίες, από το 1878 μέχρι την δεκαετία του 1920 ιδιοκτησιακά ανήκε στο Δήμο Αθηναίων και αποτελούσε τμήμα του "Κτήματος Αμπελοκήπων", έκτασης 14,323 στρεμμάτων. Βρισκόταν σε μία υποβαθμισμένη γωνία έξω από τις μάντρες των μαρμαράδων, που καταλάμβαναν τότε τα δυτικότερα σημεία της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, δίπλα στις φυλακές Αβέρωφ, και απέναντι από ένα αδιαμόρφωτο γήπεδο, στα Κουντουριώτικα. *«Τα Κουντουριώτικα είναι η περιοχή των Αμπελοκήπων που ξεκινά από τους πρόποδες του Λυκαβηττού και την Πάγγαιο, περιλαμβάνει το γήπεδο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας και καταλήγει στην οδό Κεδρηνού»².*

Εικόνα 3.ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΛΕΩΦΟΡΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΟΛΥ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΩΝ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ.

Είναι η περιοχή που θα φιλοξενήσει ένα μέρος από τους 130.000 πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν στην Αθήνα, (1.200.000 πρόσφυγες ήρθαν στην Ελλάδα συνολικά), και αύξησαν τον πληθυσμό της πόλης κατά 40%. «Είναι αυτοί οι Έλληνες που ξεκίνησαν σαν πολίτες β' κατηγορίας σε περιοχές που τις ονόμασαν «ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ», δηλώνοντας όχι τόσο την περιοχή όσο τη θέση των ανθρώπων που κατοικούσαν σε αυτές[...]»³.

Η οικιστική ιστορία των προσφύγων ξεκινά μέσα σε αντίσκηνα ή δημόσια κτίρια για να γίνει λίγο αργότερα μια δευτέρου επιπέδου εγκατάσταση σε ξύλινα παραπήγματα με στοιχειώδεις συνθήκες υγιεινής.

2.Άρθρο από την ηλεκτρονική διεύθυνση του Χαράλαμπου Μαυρικά
www.cmavrikas.gr

3.Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία 1453-1997, Δημήτριος Α. Δρογίδης σ. 434.

1.2.1. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ

Το πιεστικό πρόβλημα της άμεσης στέγασης των προσφύγων από την Μικρασιατική καταστροφή του 1922 δημιούργησε την ανάγκη στεγαστικής πολιτικής η οποία, πρώτη φορά, τότε εφαρμόστηκε συγκροτημένα. Το 1924 με χρηματοδότηση της Κοινωνίας των Εθνών η Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων αρχίζει να κατασκευάζει μόνιμες κατοικίες, ενώ από το 1930 η Τεχνική Υπηρεσία του υπουργείου Πρόνοιας χτίζει και μεγάλα προσφυγικά συγκροτήματα βάσει των αρχών του Μοντέρνου Κινήματος.

Χωροταξικά, η εγκατάσταση των προσφύγων γίνεται στην περιφέρεια της τότε πόλης, όπου υπήρχαν ελεύθερα οικοπέδα για μεγάλες παρεμβάσεις και επίσης περιοχές που δεν συνόρευαν με την «καλή» Αθήνα. Έτσι, το «βάρος» της υποδοχής των προσφύγων, το σηκώνει η Λεωφόρος Αλεξάνδρας, που τότε ήταν ένα υποβαθμισμένο προάστιο της Αθήνας λόγω των φυλακών Αβέρωφ (νυν Άρειος Πάγος). Σε πολλά προσφυγικά συγκροτήματα της εποχής, μαζί με αυτά της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, (Στέγη Πατρίδος, Δουργούτι) βάζουν τη σφραγίδα τους οι αρχιτέκτονες Κίμων Λάσκαρης και Δημήτριος Κυριακός.

Οι προσφυγικές πολυκατοικίες της λεωφόρου Αλεξάνδρας οικοδομήθηκαν τη δεκατία του 1930, και κατά κύριο λόγο την πρώτη πενταετία (1933 – 1935), για να στεγαστούν οικογένειες προσφύγων από την Μικρά Ασία που πριν κατοικούσαν στα χαμόσπιτα πίσω από το γήπεδο του Παναθηναϊκού.

«Το συγκρότημα των προσφυγικών πολυκατοικιών της Λεωφόρου Αλεξάνδρας, μορφολογικά, είναι αποτέλεσμα των επιρροών που δέχτηκαν οι Έλληνες μηχανικοί, Κίμων Λάσκαρης και Δημήτριος Κυριακός, από τον αρχιτεκτονικό ρυθμό που δημιούργησε η σχολή του BAUHAUS της Βαϊμάρης στη Γερμανία και ιδιαίτερα ο κλάδος του Πουρισμού (Purisme)»⁴.

4. Μαρίνος Σορίλος, αρχιτέκτον, διευθυντής κλάδου αρχιτεκτονικής εσ. χώρων & διακόσμησης της σχολής ΑΚΤΟ (εργασία προς τους σπουδαστές του).

“Με τον όρο **Μπαουχάους** ή **Μπάουχαους** (γερμ. *Staatliches Bauhaus* ή *Bauhaus*) αναφερόμαστε στην καλλιτεχνική και αρχιτεκτονική σχολή που ιδρύθηκε από τον Βάλτερ Γκρόπιους και αναπτύχθηκε την περίοδο 1919-1933 στη Γερμανία. Το ύφος της σχολής Μπαουχάους επέδρασε καταλυτικά στην εξέλιξη της σύγχρονης τέχνης, ειδικότερα στους τομείς της αρχιτεκτονικής και του βιομηχανικού σχεδιασμού (*design*), ενώ τα έργα που παράχθηκαν μέσα από τα εργαστήρια της σχολής έγιναν αντικείμενα εκτεταμένης αναπαραγωγής.

Λειτουργήσε σε τρεις διαφορετικές πόλεις της Γερμανίας, στη Βαϊμάρη (1919-25), στο Ντεσάου (1925-32) και στο Βερολίνο (1932-33), υπό την διεύθυνση των Βάλτερ Γκρόπιους (1919-28), Χάνες Μέγιερ (1928-30) και Μις βαν ντερ Ρόε (1930-33) αντίστοιχα.

Οι αλλαγές στην έδρα και στην ηγεσία της συνδέονταν με αντίστοιχες διαφοροποιήσεις στην πολιτική της αλλά και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ύφους της. Ανάμεσα στις κεντρικές ιδέες που προώθησε η σχολή, ήταν η χρήση της τεχνολογίας για καλλιτεχνικούς σκοπούς, η απουσία διάκρισης μεταξύ καλών και εφαρμοσμένων τεχνών, καθώς και η αναγκαιότητα της σφαιρικής διδασκαλίας όλων των μορφών τέχνης. Επανέφερε τη διδασκαλία σε εργαστήρια, σε αντίθεση με τον τρόπο λειτουργίας των ακαδημιών, και στο μικρό χρονικό διάστημα που λειτουργήσε, δίδαξαν επιφανείς καλλιτέχνες του 20ού αιώνα, όπως ο Βασίλι Καντίνσκι, ο Γιοχάνες Ίτεν, ο Μαρσέλ Μπρόιερ και ο Πάουλ Κλέε.

Στόχος της σχολής Μπαουχάους ήταν η αναβάθμιση των προϊόντων μαζικής παραγωγής, όπως τα έπιπλα, αλλά και ολοκλήρης της έννοιας της κατοικίας, αν και τάχθηκε αντίθετη στην τάση πλήρους εμπορευματοποίησης, κρατώντας τους καθηγητές που δίδασκαν έξω από τα στενά πλαίσια της παραγωγής, προτρέποντάς τους να θεωρούν το έργο τους έκφραση δημιουργικότητας και τέχνης.

Η βαθύτερη θεωρία πάνω στην οποία στηρίχθηκε και η εκπαιδευτική δομή της σχολής Μπάουχαους ήταν πως ο τελικός στόχος είναι ένα ολοκληρωμένο και ενιαίο κτίσμα. Με αυτό τον τρόπο, το κίνημα του Μπαουχάους προσπάθησε να ενοποιήσει την έννοια της τέχνης με τη διαδικασία της παραγωγής, υποτάσσοντας παράλληλα τα τεχνικά μηχανικά μέσα στην ανθρώπινη δημιουργικότητα.

Η σχολή αξιοποίησε την ανθρώπινη ατομική προσπάθεια στα πλαίσια μιας βιομηχανικής παραγωγής που στο παρελθόν ήταν απόλυτα τυποποιημένη.”

Πηγή πληροφοριών Βικιπαίδεια

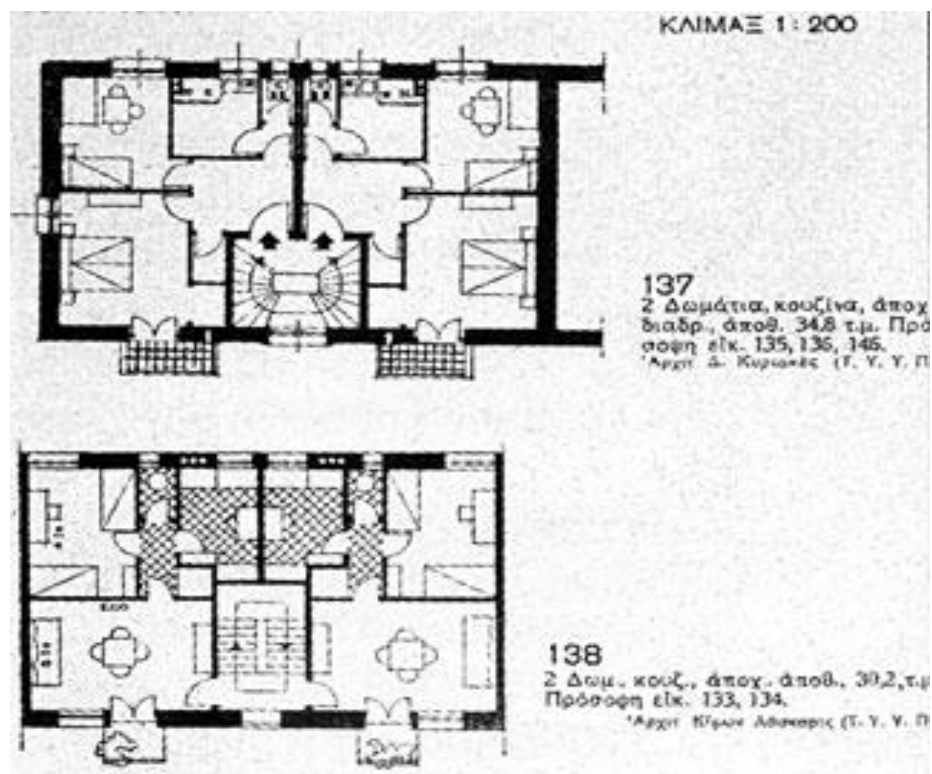
Τα 228 διαμερίσματα πουλήθηκαν αποκλειστικά σε οικογένειες μικρασιατών έναντι του ποσού των 80.000 δραχμών για κάθε διαμέρισμα. Στο παράρτημα παραθέτουμε και ένα από τα παραχωρητήρια των κατοικιών.

1.2.2. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ – ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕ ΑΛΛΑ ΚΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ.

1.1.2.1. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ.

Το συγκρότημα των προσφυγικών πολυκατοικιών της Λεωφόρου Αλεξάνδρας συγκαταλέγεται μέσα στα 113 πιο σημαντικά έργα της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής του 20ού αιώνα, διαθέτει μοναδικές κατασκευαστικές αρετές και περιβάλλεται από 10 στρέμματα κοινόχρηστων ελεύθερων χώρων στο κέντρο της Αθήνας.

Τα 8 κτίρια είναι απλά παραλληλεπίπεδα, από πλάκες σκυροδέματος και επιχρισμένη αργολιθοδομή, χωρίς ίχνος διακόσμησης. Τα δύο πρώτα κτίρια αποτελούνται από τέσσερα μικρότερα ενοποιημένα κτίρια που περιμετρικά τους υπάρχει τοίχος από αργολιθοδομή, ενώ τα υπόλοιπα έξι αποτελούνται από πέντε μικρότερα ενοποιημένα κτίρια (εικόνα 3).

Εικόνα 3.ΚΑΘΕ ΜΙΚΡΟ ΚΤΗΡΙΟ ΕΧΕΙ 2 ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΣΕ ΚΑΘΕ ΟΡΟΦΟ.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΟΨΕΙΣ.

Η απλότητα και η λιτότητα χαρακτηρίζουν εξωτερικά τις αρχιτεκτονικές όψεις, δίνοντας έμφαση σε γεωμετρικές φόρμες και στο χρώμα. Επίσης τα 228 διαμερίσματα, των 50 τετραγωνικών μέτρων, είναι αρκετά λειτουργικά αφού διαθέτουν εσωτερικό μπάνιο, υπνοδωμάτιο και κουζίνα. Οι τέσσερις πολυκατοικίες στο βάθος (5,6,7,8 όπως φαίνονται στο τοπογραφικό διάγραμμα), που ξεκίνησαν να χτίζονται νωρίτερα από τις υπόλοιπες, είναι κατασκευασμένες με περισσότερη προσοχή και καλύτερα υλικά. Για παράδειγμα, στο καθιστικό και στο μπάνιο κάθε διαμερίσματος υπήρχαν στο δάπεδο μεγάλα άσπρα πλακάκια, στα υπνοδωμάτια υπήρχε ξύλινο δάπεδο (παρκέ), και η κάθε κουζίνα είχε επιστρωθεί με κόκκινα πλακάκια. Σε αντίθεση με την ποιότητα κατασκευής των τεσσάρων πρώτων πολυκατοικιών (1,2,3,4 όπως φαίνονται στο τοπογραφικό διάγραμμα) που τα δάπεδα όλων των δωματίων είναι επιστρωμένα με μωσαϊκό και τα κουφώματα των ανοιγμάτων είναι κατασκευασμένα από πιο φτηνό ξύλο. Τα παραπάνω στοιχεία μας τα έδωσε μια ιδιοκτήτρια διαμερίσματος του συγκροτήματος, καθώς δεν κατέστη δυνατή η επίσκεψή μας στο εσωτερικό των κτηρίων.

Γενικά τα κτίρια διαθέτουν κεντρικό κλιμακοστάσιο, είναι διαμπερή με φυσικό φωτισμό καθ' όλη τη διάρκεια της μέρας, διασφαλίζοντας έτσι φυσική θερμομόνωση και ηχομόνωση.

Στην απόληξη κάθε πολυκατοικίας υπάρχει ταράτσα και για κάθε τρία διαμερίσματα χώρος πλυσταριού με τις νοικοκυρές να απλώνουν κατά σειρά προτεραιότητας την μπουγάδα τους στα τεντωμένα σκοινιά.

Εικόνα 4.ΤΑ ΠΛΥΣΤΑΡΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΩΝ.

Η θέρμανση εξασφαλιζόταν με σόμπες, που διέθεταν καμινάδα, που κατέληγε στην ταράτσα.

« Οι πολυκατοικίες είναι διατεταγμένες έτσι ώστε να αφήνονται μεγάλοι ελεύθεροι χώροι μεταξύ τους για κοινωνικές επαφές και αναψυχή. Στον ελεύθερο χώρο μεταξύ των πολυκατοικιών δεν προβλεπόταν καμία διαμόρφωση, διότι ο νέος τρόπος ομαδικής συνοίκησης προϋπέθετε την αλλαγή τρόπου ζωής σύμφωνα με τα αστικά πρότυπα, δηλαδή περιορισμένες κινήσεις, ησυχία, προσεγμένες εκδηλώσεις και επαφές.

Η κατακόρυφη επικοινωνία των ορόφων εξασφαλίζεται με εσωτερικά φωτεινά κλιμακοστάσια που εξυπηρετούν δύο κατοικίες ανά όροφο.

Τα διαμερίσματα έχουν σχεδιαστεί με βάση το πρότυπο της minimum κατοικίας, που ήταν για τις προσφυγικές κατοικίες 40τ.μ., ανεξάρτητα αν συχνά στέγαζαν περισσότερες από μία οικογένειες, και είναι διαμπερή, λύνοντας έτσι ικανοποιητικά το πρόβλημα του φυσικού φωτισμού »⁵.

5. Από το προσωπικό αρχείο του αρχιτέκτων Δ. Ευταξιοπούλου. Εισήγηση- Έκθεση Αυτοψίας.

1.1.2.2. ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΜΕ ΆΛΛΑ ΚΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ.

Την περίοδο κατά την οποία κατασκευάστηκαν τα οχτώ κτίρια των προσφυγικών πολυκατοικιών η Αρχιτεκτονική της Αθήνας έχει αρχίσει να επηρεάζεται, δειλά δειλά, από το μοντέρνο κίνημα που επηρεάζει ήδη την Αρχιτεκτονική πολλών Ευρωπαϊκών πρωτευουσών. Έτσι λοιπόν τα οχτώ κτίρια παρουσιάζουν ομοιότητες με άλλα κτήρια της εποχής, αφού πολλά από αυτά έχουν φτιαχτεί με επιρροές από το Μοντέρνο κίνημα.

Φωτογραφίες από άλλα κτίρια της εποχής:

Εικόνα 5. 1.ΚΤΙΡΙΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΗΤΟΥ 17, ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1930.
2.ΚΤΙΡΙΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΛΕΩΦΟΡΟΥ ΑΜΑΛΙΑΣ 42, ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1931 – 1937.
3.ΚΤΙΡΙΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΘΑΣΟΥ 3, ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1931 – 1937.
4.ΚΤΙΡΙΟ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ 10 ΚΑΙ ΣΟΛΩΝΟΣ 35, ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1931 – 1937.
5.ΚΤΙΡΙΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ 20 – 22, ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1932.
6.ΚΤΙΡΙΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΠΟΛΥΛΑ 22, ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1930 – 1935.
7.ΚΤΙΡΙΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΚΡΙΕΖΩΤΟΥ 7, ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1933.
8.ΚΤΙΡΙΟ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΔΩΝ ΠΑΤΗΣΙΩΝ 186 ΚΑΙ ΘΑΣΟΥ, ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1938.

Συγκριτικά με τις προσφυγικές πολυκατοικίες, μπορούμε να παρατηρήσουμε τις εξής ομοιότητες: πολλά κτίρια χτίζονται πλέον σε λυτή σχεδιαστική γραμμή, χρησιμοποιώντας κυρίως ορθογώνια σχήματα, “κουτιά”, και ευθείες γραμμές. Επίσης στα παραπάνω κτίρια οι διακοσμήσεις είναι σχετικά πιο λυτές, από ότι στο παρελθόν, χωρίς την χρησιμοποίηση επιβλητικών υλικών όπως για παράδειγμα το μάρμαρο.

Πλέον οι κατοικίες χτίζονται και σε μορφή πολυκατοικίας και όχι μόνο μονοκατοικίας, προκειμένου να εξυπηρετήσουν περισσότερους κατοίκους, όπως ακριβώς και τα προσφυγικά που φτιάχτηκαν για να φιλοξενήσουν μεγάλο αριθμό ατόμων.

Παρόλα αυτά, στα παραπάνω κτίρια παρουσιάζονται και διαφορές, σε σύγκριση με τα οχτώ κτίρια των προσφυγικών. Μία πολύ βασική διαφορά βρίσκεται στον περιβάλλοντα χώρο των κατοικιών. Παρατηρούμε ότι στα κτίρια των φωτογραφιών ο περιβάλλον χώρος είναι αισθητά μικρότερος σε σχέση με τον περιβάλλοντα χώρο των προσφυγικών κατοικιών και αυτό γιατί οι προσφυγικές πολυκατοικίες χτίστηκαν στην περιφέρεια της τότε Αθήνας, μακριά από τις γειτονιές του 'καλού κέντρου'. Τα τότε κτίρια της Αθήνας παρότι κινούνται από το κλασσικό στο Μοντέρνο αρχιτεκτονικό ρεύμα, διατηρούν ακόμα κάποια κλασσικά διακοσμητικά κυρίως στοιχεία, εν αντιθέσει με τις προσφυγικές κατοικίες που είναι καθαρά δείγμα μοντέρνας Ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής χωρίς κανένα, σχεδόν, στοιχείο κλασσικής σχεδίασης και διακόσμησης.

Τέλος ας μην ξεχνάμε ότι οι προσφυγικές κατοικίες είναι ένα βιομηχανικό σύμπλεγμα πολυκατοικιών που έπρεπε να κατασκευαστεί άμεσα για την εξυπηρέτηση μεγάλου αριθμού προσφύγων. Έτσι δεν υπήρξε η πολυτέλεια για περαιτέρω σπατάλη χρόνου και χρήματος για την κατασκευή τους συγκριτικά με άλλες, σαφώς, μικρότερες πολυκατοικίες της εποχής.

1.3. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ.

Οι οχτώ πολυκατοικίες φιλοξενούσαν οικογένειες για τριάντα χρόνια από την στιγμή που κατασκευάστηκαν και πουλήθηκαν στους πρόσφυγες, και η ζωή στην περιοχή ήταν έντονη.

Με τα χρόνια οι κάτοικοι των διαμερισμάτων άρχισαν να αναβαθμίζονται κοινωνικά και οικονομικά και να μετακομίζουν σε περιοχές με καλύτερη ποιότητα ζωής. Έτσι οι πολυκατοικίες άρχισαν να ερημώνουν και τα σημάδια εγκατάλειψης της περιοχής να αυξάνονται.

Παράλληλα με την εγκατάλειψη των πολυκατοικιών άρχισαν και οι διάφορες προσπάθειες κατεδάφισής τους από τους δημόσιους φορείς, με πρώτο το Δήμο Αθηναίων, προς τα τέλη της δεκαετίας του 1960, να προτείνει την κατεδάφιση των τεσσάρων πρώτων πολυκατοικιών και την ανάπλαση της περιοχής σε χώρο πρασίνου.

Η ιστορική εξέλιξη των προσφυγικών της Λεωφόρου Αλεξάνδρας δεν θα μπορούσε να περιγραφεί καλύτερα από την αφήγηση που δίνει ο Αρχιτέκτονας Δημήτρης Ευταξιόπουλος, ιδιοκτήτης και κάτοικος διαμερίσματος στα προσφυγικά που προέρχεται από οικογένεια προσφύγων της Τραπεζούντας:

<<«Όπως θυμάμαι σε κάθε σπίτι έμειναν τουλάχιστον τέσσερα άτομα. «Γύρω μας υπήρχαν μόνο διάφορα σπίτια και οι φυλακές Αβέρωφ. Θυμάμαι έντονα τα παιδικά μου χρόνια, τα παιχνίδια στους χωματόδρομους, λέει και προσθέτει: «Τα σημάδια από τις οβίδες που βλέπεις είναι από τα Δεκεμβριανά, όταν ήρθαν και ταμπουρώθηκαν εδώ, σε διαμερίσματα, οι αντάρτες του ΕΛΑΣ και τους χτυπούσαν οι Εγγλέζοι από τον Λυκαβηττό. Οι κάτοικοι τότε είχαν φύγει και επέστρεψαν μετά, χωρίς να βρουν βανδαλισμούς στο εσωτερικό των σπιτιών τους».

Σύμφωνα με τον κ. Ευταξιόπουλο, το πραγματικό κακό ήρθε το 1999, όταν επί υπουργίας Οικονομικών του Γιάννου Παπαντωνίου, αποφασίστηκε το γκρέμισμα των Προσφυγικών και η αντικατάστασή τους από πάρκο αναψυχής.

«Ο Παπαντωνίου έδρασε κατά παραγγελία της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου. Έγινε χαμός, συνελεύσεις επί συνελεύσεων, για το πώς πρέπει να αντιδράσουμε. Στο μεταξύ, η ΚΕΔ πρότεινε σε ιδιοκτήτες να εξαγοράσει το διαμέρισμα τους έναντι 50.000 ευρώ - το μισό της τιμής που ίσχυε στην αγορά. Πολλοί άρχισαν τότε να πουλάνε τα σπίτια τους. Στη συνέχεια η ΚΕΔ άρχισε τους εκβιασμούς για αναγκαστικές απαλλοτριώσεις, σε πολύ χαμηλότερη τιμή. Τελικά μετά από τρία χρόνια είχαν πουληθεί τα 140 από τα 228 διαμερίσματα.

Ενεργοποίησαν και το ΦΕΚ του 1967, της χούντας, σύμφωνα με το οποίο οι τέσσερις από τις οκτώ πολυκατοικίες, θα γκρεμίζονταν για τη διαμόρφωση χώρου πρασίνου για το Δικαστικό Μέγαρο, που επρόκειτο να χτιστεί στη θέση των φυλακών Αβέρωφ», επισημαίνει.

Στη συνέχεια υπογραμμίζει ότι ήρθε η ένταξη της περιοχής στα Ολυμπιακά έργα, με τη Λεωφόρο Αλεξάνδρας να αναδεικνύεται σε ολυμπιακό άξονα. «Τότε ήταν που το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων αποφάσισε να διατηρηθούν οι δύο (Νοέμβριος 2003) και να γκρεμιστούν οι υπόλοιπες έξι πολυκατοικίες, ως δήθεν "επικίνδυνα κτίσματα", όταν ήταν γνωστό πόσος κόσμος ήρθε να μείνει εδώ με τους σεισμούς και πόσο γερά είναι αυτά τα κτίρια», λέει και προσθέτει: «Μας έσωσε προσωρινή απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας, να μην γίνει καμία παρέμβαση πριν το ίδιο εκδώσει τελική απόφαση».

Όπως εξηγεί ο κ. Ευταξιόπουλος, στη συνέχεια εκδόθηκε η απόφαση του 5ου τμήματος του ΣτΕ, σύμφωνα με την οποία κρίθηκε λανθασμένη η απόφαση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων και οι 8 προσφυγικές πολυκατοικίες εκτιμήθηκαν ως «αξιόλογες, που πρέπει να διατηρηθούν».

«Έπρεπε να περιμένουμε άλλα δύο χρόνια, μέχρις ότου, το 2008, το Συμβούλιο συνεδριάσει και με 15 ψήφους υπέρ και μία κατά, τις χαρακτηρίσει όλες διατηρητέες», επισημαίνει.

Μετά και τις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις, μόνο 50 από τους αρχικούς ιδιοκτήτες έχουν μείνει στα Προσφυγικά. Στα υπόλοιπα, όπως διευκρινίζει ο Δημήτρης Ευταξιόπουλος, «μένει κάθε καρδιάς καρύδι, από μετανάστες και πρόσφυγες, μέχρι τοξικομανείς, άστεγοι, άνθρωποι με ψυχολογικά προβλήματα, που έχουν κάνει άτυπη κατάληψη στα σπίτια, που αγόρασε η ΚΕΔ, από τους ιδιοκτήτες».

Όλοι αυτοί, είπε, δημιουργούν προβλήματα, τσακώνονται μεταξύ τους, καταστρέφουν τα κτίρια, προβαίνουν σε βανδαλισμούς. «Αυτό που μας προβληματίζει είναι ότι, απέναντι σ' αυτή την κατάσταση, το κράτος δείχνει ανοχή και αδιαφορία. Δύο χρόνια έχουν περάσει από την διακήρυξη των Προσφυγικών ως "διατηρητέα" και από την πλευρά της επίσημης πολιτείας δεν έχει γίνει τίποτα», τονίζει και προσθέτει: «Εμείς τους προτείναμε εξωτερική επισκευή, σοβάτισμα, βάνιμο κι αλλαγή κουφωμάτων, όπου αυτό είναι αναγκαίο».

Σ' αυτά που αγόρασε η ΚΕΔ υπάρχει ανάγκη και για εσωτερική επισκευή, λόγω βανδαλισμών, υπογραμμίζει και προτείνει: «Δύο πολυκατοικίες θα μπορούσαν να γίνουν χώρος κατοικίας, 1-2 ξενώνας για τους συγγενείς των ασθενών του Αγίου Σάββα, 1-2 φοιτητική εστία, μία πολυκατοικία Μουσείο Μικρασιατικής Μνήμης και η 8η γραφεία ΜΚΟ. Τα δε δέκα στρέμματα ελεύθερου χώρου, που τώρα λειτουργούν ως χώρος πάρκινγκ, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σαν χώρος αναψυχής, με πράσινο, παγκάκια και παιδική χαρά».

«Αν δεν κάνει κάτι άμεσα το κράτος οι μπροστινές τουλάχιστον πολυκατοικίες θα καταρρεύσουν από μόνες τους. Ήδη έχουν μετατραπεί σε σκουπιδότοπο από αυτούς που παράνομα μένουν σ' αυτές», λέει.

Αν κάποιος περιπλανηθεί στους γύρω χωμάτινους δρόμους, με τα «λιμνίσια» ονόματα, Κερκίνης, Κορώνειας, Τριχωνίδας, Βεγορίτιδας, θα τον «αγκαλιάσει» η ιστορία και η εγκατάλειψη της γειτονιάς. >>⁶

6. Συνέντευξη του κυρίου Δ. Ευταξιοπούλου από το αρχείο της ηλεκτρονικής διεύθυνσης www.deepradio.gr.

1.2.1. ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΔΟ ΤΩΝ ΕΤΩΝ ΣΤΑ ΚΤΙΡΙΑ 1,2,3,4.

Με το πέρασμα των χρόνων οι πολυκατοικίες της Λεωφόρου Αλεξάνδρας άρχισαν να αλλάζουν όψη είτε από την φθορά είτε από παράνομες παρεμβάσεις.

Παρακάτω λοιπόν παρουσιάζουμε, με φωτογραφίες, κάθε εξωτερική παρέμβαση που έχουν υποστεί τα κτήρια 1, 2, 3, και 4:

ΚΤΙΡΙΑ 1 & 2 :

Οι μόνες παρεμβάσεις που έχουν υποστεί τα κτίρια ένα και δύο, είναι κάποιες σανίδες καρφωμένες στη θέση των παραθύρων που λείπουν, και κάποια κάγκελα, προκειμένου να προστατευθεί, όσο είναι δυνατόν, ο εσωτερικός τους χώρος από τις καιρικές συνθήκες και τους τυχόν παράνομους “κατοίκους”:

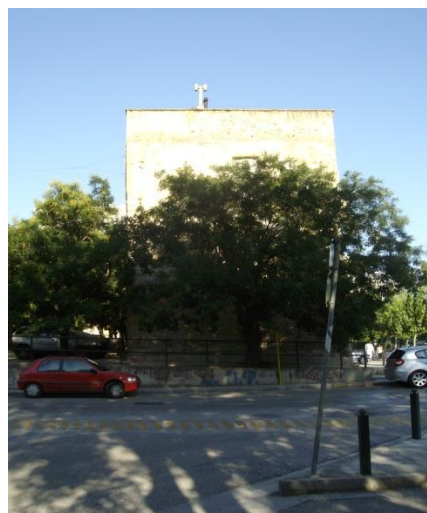
Εικόνα 6.ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 1.

Εικόνα 7.ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 1.

Εικόνα 8.ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 1.

Εικόνα 9.ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 1.

Εικόνα 10.ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 2.

Εικόνα 11.ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 2.

ΚΤΙΡΙΑ 3 & 4 :

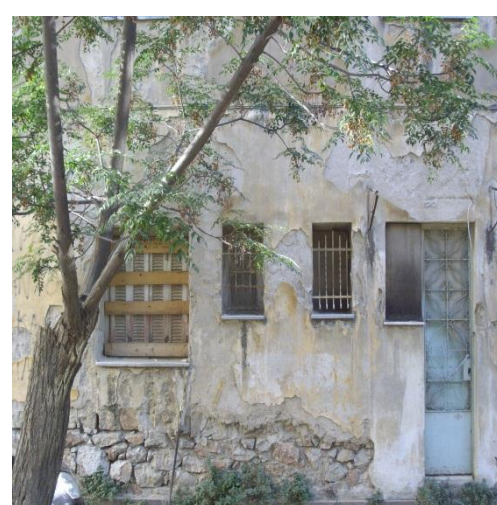
Στα κτίρια τρία και τέσσερα υπάρχουν επίσης σανίδες καρφωμένες στα παράθυρα όπως και στα κτίρια ένα και δύο. Εκτός από τις σανίδες στα κτίρια αυτά έχουν γίνει επίσης επεμβάσεις όπως η αλλαγή στα κάγκελα σε ένα από τα μπαλκόνια της νότιας όψης του κτιρίου τρία, η διάνοιξη μίας μεγάλης και μίας μικρής πόρτας στη βόρεια όψη του κτιρίου τρία, και η διάνοιξη μίας πόρτας στη βόρεια όψη του κτιρίου τέσσερα. Τελικά και στα τέσσερα κτίρια παρατηρούμε τη προσπάθεια των ιδιοκτητών να τα προστατέψουν καρφώνοντας σανίδες και κάθε τύπου ξύλο όπως προαναφέραμε στα παράθυρα.

Εικόνα 12.ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 3.

Εικόνα 13.ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 3.

Εικόνες 14 & 15. ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 3.(ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΘΥΡΩΝ)

Εικόνα 16. ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 4.

Εικόνα 17. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 4.

Εικόνα 18. ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 4 (ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΘΥΡΑΣ)

1.3 ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.

Επειδή ο φάκελος που εμπεριείχε τα σχέδια με λεπτομέρειες έχει καταστραφεί, και η αποτύπωση των κατοικιών δεν ήταν δυνατή, τα σχέδια της υπάρχουσας κατάστασης είναι ελλιπή. Επισυνάπτονται παρακάτω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ 1,2,3,4.

Η δική μας πρόταση επανάχρησης έχει να κάνει με την μετατροπή των προσφυγικών πολυκατοικιών σε φοιτητική εστία και χώρων απασχόλησης.

Ο βασικότερος λόγος που επιλέξαμε τελικά να προτείνουμε τη δημιουργία φοιτητικής εστίας, είναι το γεγονός του ότι, σε πολύ μικρή ακτίνα από τα προσφυγικά υπάρχουν μεγάλα εκπαιδευτικά ιδρύματα, με μεγάλο αριθμό φοιτητών που αναζητούν κάποιο χώρο στέγασης στην περιοχή. Επίσης σημαντικό ρόλο έπαιξε και το γεγονός του ότι τα προσφυγικά βρίσκονται πολύ κοντά σε πολλά μέσα μαζικής μεταφοράς (σταθμός μετρό Αμπελόκηποι, τρόλεϊ, λεωφορεία).

Έτσι λοιπόν η πρότασή μας διαμορφώνει τα κτήρια ως εξής:

ΚΤΙΡΙΟ 1: Το κτίριο 1, που αποτελείται από τέσσερα μικρότερα κτίρια, ίσων διαστάσεων, μετατρέπεται σε εστιατόριο για την σίτιση των φοιτητών της εστίας αλλά και σε χώρους εστίασης για έναν ορισμένο αριθμό εξωτερικών επισκεπτών.

Στον ισόγειο χώρο, δημιουργούνται ανοίγματα πλάτους 1,00μ. και ύψους 2,20μ. στους ενδιάμεσους τοίχους και δημιουργούνται: χώρος κουζίνας με σνακ μπαρ, χώροι τραπεζιών με καθίσματα και έξι αποχωρητήρια εκ των οποίων τα δύο είναι αποκλειστικής χρήσης από άτομα με ειδικές ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α). Τα W.C. είναι σχεδιασμένα σε τέτοια θέση ώστε να μην εμποδίζεται η διέλευση στους διαδρόμους, αν και θεωρούμε ότι βρίσκεται σε μειονεκτική θέση σε σχέση με το μήκος του κτιρίου.

Ο πρώτος και ο δεύτερος όροφος, ίδιων τετραγωνικών μέτρων με τον ισόγειο χώρο, διαμορφώνονται κατά κύριο λόγο με τον ίδιο τρόπο όπως και οι χώροι του ισόγειου με μόνη διαφορά στα αποχωρητήρια δεν κατασκευάζονται αποχωρητήρια για άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτούς τους ορόφους, και αντικαθίστώνται με τέσσερα ίδια w.c..

Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί ότι μόνο το ισόγειο προορίζεται για την εξυπηρέτηση και εξωτερικών επισκεπτών – πελατών, ενώ ο πρώτος και ο δεύτερος όροφος προορίζονται για την σίτιση, κυρίως, των κατοίκων της εστίας και του διοικητικού προσωπικού.

Η πρόσβαση στο κτίριο επιτυγχάνεται από τις τέσσερις εισόδους του κτιρίου που λειτουργούν και ως έξοδοι κινδύνου.

Το δώμα κρατάει το χαρακτήρα του ‘πλυσταριού’ ή μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως αποθηκευτικός χώρος για ελαφριά αναλώσιμα που μπορούν εύκολα να μεταφερθούν σε αυτό το ύψος (για παράδειγμα κάποια χαρτικά).

ΚΤΙΡΙΟ 2: Το κτίριο 2, που αποτελείται από τέσσερα μικρότερα κτίρια, ίσων διαστάσεων, μετατρέπεται σε 32 απλά δωμάτια με κοινόχρηστο χώρο κουζίνας και σε 8 δωμάτια με κοινόχρηστο χώρο κουζίνας για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Το ισόγειο κάθε μικρού κτιρίου, μετατρέπεται σε δύο υπνοδωμάτια με κοινόχρηστο χώρο κουζίνας για άτομα με ειδικές ανάγκες (Α.μΕ.Α.). Το κάθε υπνοδωμάτιο εμπεριέχει δικό του χώρο υγιεινής, με ειδικά διαμορφωμένο μπάνιο, σχεδιασμένο σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Φ.Ε.Κ. 10/52487, εξοπλισμένο με συσκευές πλυντηρίου και στεγνωτηρίου. Επίσης ο χώρος του υπνοδωματίου είναι σχεδιασμένος για άτομα με ειδικές ανάγκες ώστε να είναι δυνατή η πρόσβαση με αναπηρικό καροτσάκι και περιλαμβάνει εντοιχισμένη ντουλάπα, χώρο για την τοποθέτηση ημίδιπλου κρεβατιού και γραφείου. Η πρόσβαση στον εσωτερικό χώρο, για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, γίνεται από την είσοδο κάθε μικρού κτηρίου με ειδικά διαμορφωμένη ράμπα.

Ο πρώτος και ο δεύτερος όροφος διαμορφώνονται κατά τον ίδιο τρόπο. Κάθε όροφος μικρού κτιρίου περιλαμβάνει τέσσερα υπνοδωμάτια και έναν κοινόχρηστο χώρο κουζίνας. Στο κάθε υπνοδωμάτιο υπάρχει χώρος μπάνιου. Στο υπνοδωμάτιο περιλαμβάνεται εντοιχισμένη ντουλάπα, ημίδιπλο κρεβάτι και γραφείο.

Ο χώρος της κουζίνας διαμορφώνεται με την τοποθέτηση τραπεζαρίας, νεροχύτη και ηλεκτρικών συσκευών για την παρασκευή φαγητού και την συντήρηση του.

Το δώμα κρατάει τον χαρακτήρα του ‘πλυσταριού’, τοποθετώντας συσκευές πλυντηρίων και στεγνωτηρίων για την εξυπηρέτηση των φοιτητών.

ΚΤΙΡΙΑ 3 & 4: Τα κτίρια 3 και 4, που αποτελούνται από πέντε μικρότερα κτίρια, ίσων διαστάσεων, μετατρέπονται, το κάθε ένα ξεχωριστά, σε 40 απλές κλίνες με κοινόχρηστο χώρο κουζίνας και σε 10 κλίνες με κοινόχρηστο χώρο κουζίνας για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Το ισόγειο κάθε μικρού κτιρίου, μετατρέπεται σε δύο υπνοδωμάτια με κοινόχρηστο χώρο κουζίνας για άτομα με ειδικές ανάγκες (Α.μΕ.Α.). Το κάθε υπνοδωμάτιο εμπεριέχει δικό του χώρο υγιεινής, με ειδικά διαμορφωμένο μπάνιο, σχεδιασμένο σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Φ.Ε.Κ. 10/52487, εξοπλισμένο με συσκευές πλυντηρίου και στεγνωτηρίου. Επίσης ο χώρος του υπνοδωματίου είναι σχεδιασμένος για άτομα με ειδικές ανάγκες ώστε να είναι δυνατή η πρόσβαση με αναπηρικό καροτσάκι και περιλαμβάνει εντοιχισμένη ντουλάπα, χώρο για την τοποθέτηση ημίδιπλου κρεβατιού και γραφείου. Η πρόσβαση στον εσωτερικό χώρο, για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, γίνεται από την είσοδο κάθε μικρού κτηρίου με ειδικά διαμορφωμένη ράμπα.

Ο πρώτος και ο δεύτερος όροφος διαμορφώνονται κατά τον ίδιο τρόπο. Κάθε όροφος μικρού κτηρίου περιλαμβάνει τέσσερα υπνοδωμάτια και έναν κοινόχρηστο χώρο κουζίνας. Το κάθε υπνοδωμάτιο εμπεριέχει χώρο μπάνιου. Στο υπνοδωμάτιο περιλαμβάνεται εντοιχισμένη ντουλάπα, ημίδιπλο κρεβάτι και γραφείο.

Ο χώρος της κουζίνας διαμορφώνεται με την τοποθέτηση τραπεζαρίας, νεροχύτη και ηλεκτρικών συσκευών για την παρασκευή φαγητού και την συντήρηση του.

Το δώμα κρατάει τον χαρακτήρα του 'πλυσταριού', τοποθετώντας συσκευές πλυντηρίων και στεγνωτηρίων για την εξυπηρέτηση των φοιτητών.

Επισημαίνεται ότι οι σκάλες των κτιρίων που οδηγούν στους ορόφους έχουν αφαιρεθεί και αντικατασταθεί από μεταλλική σκάλα. Επίσης έχουν τοποθετηθεί ειδικές ράμπες στις εισόδους των κτιρίων για την ευκολότερη πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο εσωτερικό των κτιρίων.

Οι ηλεκτρολογικές και υδραυλικές εγκαταστάσεις αντικαθίστανται με υλικά νέας τεχνολογίας για την ασφαλή διαμονή των φοιτητών.

Παρόλες τις διαρρυθμίσεις που γίνονται στο εσωτερικό των κτιρίων δεν έχει γίνει καμία παρέμβαση στις όψεις των κτιρίων καθώς έχουν κριθεί διατηρητέα βάση του Φ.Ε.Κ 62/ΥΠΠΟ/ΔΙΝΕΣΑΚ/118103π.ε/2896 και δεν είναι δυνατή ουδεμία παρέμβαση πέραν της αναπαλαίωσης κάθε όψης. Η αντικατάσταση των κουφωμάτων γίνεται με μεγάλη προσοχή έτσι ώστε να μην αλλάξει η εξωτερική όψη αλλά εσωτερικά να προσαρμόζεται στις ανάγκες της μελέτης μας.

Όλοι οι περιβάλλοντες χώροι των κτιριακών συγκροτημάτων μετατρέπονται σε χώρους αναψυχής. Ο χώρος μεταξύ των κτιρίων 1 και 2 (οδός Βεγορίτιδος) και μεταξύ των κτιρίων 3 και 4 (οδός Ορεστιάδας) πεζοδρομούνται και τοποθετούνται παγκάκια και τραπέζια με καθίσματα. Επιπλέον επιτρέπεται μόνο η διέλευση ποδηλάτων στο χώρο.

Στο τμήμα μεταξύ των κτιρίων 2 και 3, που είναι αρκετά μεγάλο, τοποθετείται ένα μικρό γήπεδο ποδοσφαίρου και ένα γήπεδο μπάσκετ. Περιμετρικά των γηπέδων τοποθετούνται παγκάκια.

2.2 ΣΧΕΔΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ.

Στα επισυναπτόμενα σχέδια πρότασης φαίνονται όλες οι ανωτέρω περιγραφόμενες διαρρυθμίσεις που αφορούν κάθε διαμέρισμα, κάθε όροφο και κάθε κτήριο.

2.3 ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

Τα οχτώ κτίρια για πολλούς είναι κομμάτι της ιστορίας και της Αρχιτεκτονικής.

Κύριοι ‘θαυμαστές’ είναι οι ελάχιστοι, πλέον ιδιοκτήτες και κάτοικοι που πάλεψαν για να τα σώσουν από την κατεδάφιση και παραμένουν ακόμα εκεί, όπως η κυρία Ελένη που συναντήσαμε, κατά τη διάρκεια επίσκεψης μας στα προσφυγικά, και μας δήλωσε έντονα την επιθυμία της για επανάχρηση των προσφυγικών.

Επιπλέον, φίλοι των προσφυγικών της Λεωφόρου Αλεξάνδρας είναι και πολλοί σημαντικοί φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού.

« Το Ε.Μ.Π., η Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων, το Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής, η Διεθνής Ένωση Αρχιτεκτόνων (UIA) και άλλοι επιστημονικοί φορείς έχουν επανειλημμένα διαμαρτυρηθεί για την προοπτική κατεδάφισης του συγκεκριμένου συγκροτήματος κατοικιών για τους εξής (συνοπτικά) λόγους:

-Θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα δείγματα λαϊκής – κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα με βάση τις Αρχές του Μοντέρνου Κινήματος της δεκαετίας του 1930.

-Συνιστά τόπο συλλογικής μνήμης και Αρχιτεκτονικής παιδείας ως ένα σημαντικό για την εποχή του αλλά και λειτουργικότητά του παράδειγμα αστικού σχεδιασμού.

-Ανήκει ισότιμα στην ιστορία της Ευρωπαϊκής λαϊκής κατοικίας του Μεσοπολέμου.

-Η ιδιαιτερότητα του χώρου εντοπίζεται όχι στο κάθε κτίριο ξεχωριστά, αλλά στο σύνολο του έργου.

-Χαρακτηρίζεται τέλος, ως πολύτιμη νησίδα ιστορικής μνήμης για την κατοίκηση και συγκαταλέγεται στα σημαντικότερα (για την Ελλάδα) αρχιτεκτονικά έργα του 20^{ου} αιώνα.»⁷

7. Από το προσωπικό αρχείο του αρχιτέκτον Δ. Ευταξίου. «Σύλλογος ιδιοκτητών Προσφυγικών Πολ/κιων Α.Αλεξάνδρας», ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε, κατά την διάρκεια εκπόνησης της εργασίας αυτής είναι ότι καταρχήν οι προσφυγικές πολυκατοικίες αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας της πόλης. Δυστυχώς όμως έχουν μείνει να παρακμάζουν στη μέση μιας πολυσύχναστης λεωφόρου.

Αν και έχουν κριθεί διατηρητέα και τα 8 κτίρια, η τύχη τους είναι ακόμα αμφιλεγόμενη. Όχι για το αν θα τα γκρεμίσει κάποια μπουλντόζα αλλά για το πόσο θα αντέξουν ακόμα από τις φθορές του χρόνου. Μέρα με τη μέρα λοιπόν η ανάγκη για την συντήρηση και επανάχρησή τους γίνεται εντονότερη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Η πτυχιακή εργασία αυτή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την πτυχιακή εργασία « ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΤΗΣ ΛΕΩΦΟΡΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΜΕ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΕΣΤΙΑΣ & ΧΩΡΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΚΤΙΡΙΑ 5,6,7,8), των συναδέλφων Καράμπελα Αικατερίνη - Μαμφρέδα Ιουλιέτα και αποτελεί συμπληρωματικό στοιχείο για την συνολική πρόταση επανάχρησης των προσφυγικών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Το προσωπικό αρχείο του Αρχιτέκτονα Δημήτρη Ευταξιόπουλου.
- Οι ιστοσελίδες: www.cmavrikas.gr, www.eie.gr, www.deepradio.gr,
www.google.com.
- Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία 1453-1997, Δημήτριος Α. Δρογίδης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ